

Soek jy 'n fantastiese tutor?

www.teachme2.com/matriek





basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

NOVEMBER 2021

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 100

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE**NASIONALE NASIENSIMBOLE**

VERDUIDELIKING	SIMBOOL	BESKRYWING
Woordorde	(→)	Hakies en pyltjie
Woord(e) weggelaat	^	Weglaatteken
Spelfoute	===	Dubbelstreep onder die spelfout
Taalfoute	—	Enkelstreep onder die taalfout
Paragraafindeling	[Begin van 'n nuwe sin
Woord(-keuse)-foute	X	Trek 'n X bo-oor die verkeerde woord.
Erkenning van taaljuweeltjies	✓	Regmerkie bo goeie taalgebruik, idees of uitdrukkings
Onduidelik/onverstaanbaar	ƒ (in die kantlyn)	Kronkelstreep
Punktuasie	O	Omkring

Neem taalvariëteit in ag.

AFDELING A: OPSTEL

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prikkel skryf. Hy/Sy mag enige tipe opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:

Taal, styl en redigering:

Struktuur:

Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).

I = Kh = 22

T = Kl = 10

S = K = 4

36

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel vat die slot die skryfstuk saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

VRAAG 1**Riglyne**

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande nasienriglyn) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan, **byvoorbeeld**:

1.1 Die selfoon lui skielik ...

In 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat vertel van wat gebeur het nadat 'n selfoon begin lui het. Indien die kandidaat die gewaarwordinge wat deur sy/haar kop gegaan het toe die selfoon begin lui het, oproep, kan dit as inhoud vir 'n **beskrywende** opstel dien. Die kandidaat kan in 'n **bespiegelende** opstel wonder aan wie die vreemde stem wat gehoor word, behoort, terwyl die kandidaat in 'n **argumenterende** of **beredeneerde** opstel argumente aanvoer of beredeneer oor ongevraagde/ontydige oproepe wat 'n mens dikwels ontvang.

[50]**1.2 Medisyne vir die siel**

'n **Verhalende** opstel kan handel oor gebeure/handeling waar mense se vertroosting/raad die siel genees het. As **argumenterende** of **beredeneerde** opstel kan die kandidaat redes aanvoer waarom daar so baie tipes sielsmedisyne is en hoe dit die mens laat beter voel. Die kandidaat kan hierdie onderwerp as 'n **beskrywende** opstel aanbied deur situasies wat tot groot vreugde/emosies wat tot genesing van die siel gelei het, te beskryf. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat mymer oor wat alles sal tel as sielsmedisyne.

[50]**1.3 Wie wil, kán wen!**

Die kandidaat kan die opstel as 'n **verhalende opstel** aanbied as hy/sy vertel hoe deursettingsvermoë/selfmotivering die persoon oor spesifieke uitdagings laat seëvier het. As 'n **beskrywende opstel** kan die inhoud die verskillende emosies beskryf wat iemand beleef wanneer hy/sy hom-/haarself dryf om sukses te behaal. Indien die kandidaat by hierdie onderwerp die algemene waarheid daarvan oorweeg/deurdink of sy/haar emosionele reaksies en gevoelens daaroor weergee, kan so 'n opstel as 'n **bespiegelende opstel** geassesseer word. In 'n **argumenterende opstel** sal die kandidaat byvoorbeeld argumente kan aanvoer waarom mense dikwels hierdie onderwerp as 'n motiveringslagspreuk gebruik, terwyl 'n **beredeneerde opstel** oor hierdie onderwerp teenstellende menings onpartydig sal aanbied waarom mense byvoorbeeld deur sulke slagspreuke gemotiveer word al dan nie.

[50]**1.4 Luister net na wat ek sê, asseblief.**

'n Kandidaat kan 'n **verhalende opstel** aanbied waarin hy/sy iets met opregte bedoelings wil sê, maar ervaar dat hy/sy verkeerd verstaan word. In 'n **beskrywende opstel** kan verskillende scenario's aangedui/aangebied word waarin die kandidaat mense se vermoëns om iets suksesvol te sê, beskryf. Indien die kandidaat mymer/bespiegel oor die onvermoë van mense om boodskappe suksesvol oor te dra, kan dit as 'n **bespiegelende opstel** aangebied word. Redes/argumente waarom mense dikwels verkeerd verstaan word, kan as 'n **argumenterende** of **beredeneerde** opstel aangebied word.

[50]

1.5 **Soms, in die middel ...**

In 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat vertel hoe hy/sy die kans van 'n leeftyd gekry het om gelukkig te wees. Die kandidaat kan ook 'n **beskrywende** opstel aanbied waarin hy/sy die emosies van hom-/haarself/iemand beskryf wat 'n feëverhaal beleef (het). Die kandidaat kan in 'n **bespiegelende** opstel bepeins of mense se verwagtinge van feëverhale altyd vervul word. Indien die kandidaat argumente/redenasies aanvoer oor die kanse (al dan nie) dat feëverhale altyd gelukkig sal eindig, behoort dit as 'n **argumenterende** of **beredeneerde** opstel geassesseer te word.

[50]1.6 1.6.1 **Ketting om voete**

'n Storie oor iemand wat in 'n situasie/omstandighede vasgevang is/bepers word en planne beraam om daaruit te ontsnap/weg te breek kan as stof vir 'n **verhalende** opstel gebruik word. Verskillende benaderings ten opsigte van probleemoplossings kan in 'n **beskrywende** opstel gebruik word, terwyl 'n **bespiegelende** interpretasie van hierdie prikkel oor moontlike uitdagings kan handel wat dit vir iemand/mense moeilik maak om uit benouende omstandighede weg te breek. Enige ander soort opstel moet op meriete beoordeel word.

[50]1.6.2 **(Son-)bril**

'n Kandidaat kan hierdie prikkel in 'n **verhalende** opstel gebruik waarin 'n (son-)bril sy lewensverhaal vertel. In 'n **beskrywende** opstel sou 'n kandidaat moontlik verskillende soorte (son-)brille kon beskryf, terwyl 'n **bespiegelende** opstel heel moontlik 'n mymering kan wees oor herinneringe van heerlike somervakansies wat met die dra van (son-)brille geassosieer word. Argumente en teenargumente oor (son-)brille as 'n modegier, sal waarskynlik as 'n prikkel vir 'n **argumenterende** opstel gebruik kan word. 'n **Argumenterende** of **beredeneerde** opstel sal byvoorbeeld kon bepaal waarom dit nie altyd voordelig/wenslik/funksioneel is om 'n (son-)bril te dra of nie te dra nie. 'n Ander moontlikheid is die voordele/nadele wat sonbrille vir blindes/blindheid inhou. Kandidaat kan hierdie prikkel letterlik of figuurlik interpreteer.

[50]1.6.3 **Rondomtalie**

'n Letterlike interpretasie kan tot 'n **verhalende** opstel lei waarin die kandidaat vertel van tye in sy/haar lewe toe rondomtalies/parke 'n belangrike rol gespeel het. Indien die kandidaat hierdie onderwerp figuurlik interpreteer, kan hy/sy rondomtaliedae in sy/haar lewe beskryf en kan dit aanleiding tot 'n beskrywende opstel gee. In 'n besinning oor hoekom mense aangetrokke tot bv. parke voel, kan so 'n opstel tot 'n **bespiegelende** opstel aanleiding gee. In 'n **argumenterende** of **beredeneerde** opstel kan die waarde van parke as inhoud dien. Enige ander tipe opstel oor hierdie onderwerp moet op meriete oorweeg word.

[50]**SOORTE OPSTELLE:****VERHALENDE OPSTEL**

Dit is 'n interessante vertelling van 'n storie/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word ('n storie of gebeurtenis).
- 'n Sterk oortuigende storielyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend en interessant, dit oortuig en ontwikkel logies, daarom is die inhoud samehangend.
- Die verhaal word uit eie ervaring geskryf, maar kan fiktief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- 'n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- 'n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Die verlede tyd word gewoonlik gebruik.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos hy/sy te beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sinne en 'n goeie woordeskat word vereis.
- Insig, begrip, 'n eie belewing en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot 'n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idiome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word hoofsaaklik gedoen deur die konnotasie en nie net die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

BEREDENEERDE OPSTEL

Dis objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom, maar die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik in die ontwikkeling van die opstel ontleed wees.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waaroor standpunt, alreeds tydens die inleiding, ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.
- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die leser word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

BESPIEGELEND OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/leuenswaarheid/'n situasie en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor drome of wense/moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:

- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dis persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daarvoor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:

I = K = 10

Taal, styl en redigering:

T = G = 6

Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).

16

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

2.1 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF

Hierdie brief word aan 'n vriend/vriendin gerig wat vir sy/haar ouers 'n partytjie vir hulle vyf-en-twintigste huweliksherdenking beplan. Die brieffskrywer moet kreatiewe **wenke/idees** aan die hand doen wat sy/haar vriend sal help om hierdie partytjie **onvergeetlik** te maak. Die wenke/idees behoort egter die ouderdom van die ouers in ag te neem.

Hou die volgende in gedagte:

- Die formaat is informeel.
- Daar moet 'n adres van die afsender, datum, 'n aanhef, 'n inleiding en 'n gepaste afsluiting wees.
- Die inhoud moet kreatiewe wenke insluit oor die wyse waarop 'n vyf-en-twintigste huweliksherdenkingpartytjie onvergeetlik gemaak kan word.
- Die styl is logies en volgens 'n spesifieke doel.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, beskrywende taal is nodig.
- Die hele skryfstuk moet aan die vereistes vir die skryf van 'n informele brief voldoen.
- Die brief moet informeel afgesluit word, gevolg deur die skrywer se naam.

[25]

2.2 FORMELE BRIEF: KLAGTE

Hierdie formele brief word aan die bestuurder van BB-Vervaardigers gerig waarin die brieffskrywer kla oor die swak gehalte van die T-hemde wat hy/sy vir die graad 12-groep bestel het. Die inhoud van die brief behoort spesifiek uit te brei op die **rede** waarom die brieffskrywer oor die **swak gehalte** kla. Die brieffskrywer moet ook uitstippel hoe hy/sy wil hê dat hierdie **saak reggestel** kan word.

Hou die volgende in gedagte:

- Die formaat is formeel
- Daar moet twee adresse, 'n aanhef, 'n inhoudsopskrif en 'n afsluiting wees.
- Die inhoud moet handel oor die swak kwaliteit van die materiaal/drukwerk/ander gepaste aspekte.

- Die briefinhoud moet ook 'n voorstel aan die hand doen oor die manier waarop hierdie saak bevredigend reggestel kan word.
- Die styl is saaklik, maar hoflik.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, direkte taal is nodig, maar 'n formele register moet gehandhaaf word.
- Die hele skryfstuk moet aan die vereistes vir die skryf van 'n formele brief voldoen.
- Die brief moet formeel afgesluit word en die skrywer se titel, voorletters en van moet gegee word.

Die uwe/Vriendelike groete

P. van Zyl

P. van Zyl

[25]

2.3 HULDEBLYK

Die skrywer bring hulde aan 'n klasmaat tydens 'n roudiens.

Hou die volgende in gedagte:

- Die persoon se naam en van, adres en ouderdom asook die naam van die skool behoort genoem te word.
- Prestasies, hoogtepunte uit die klasmaat se lewe en sy/haar gemeenskaps-betrokkenheid kan ingesluit word.
- Die fokus behoort te wees op dit wat die klasmaat vir die skrywer/almal/die skool beteken het.
- Gebeurtenisse/staaltjies/persoonlike herinneringe behoort ingesluit te word.
- Die huldeblyk moet waarderend wees.
- Iets persoonliks, soos 'n gedig, kan bygevoeg word.
- Taal, styl en register is formeel, opreg en uit die hart.

[25]

2.4 KOERANTBERIG

Die berig fokus op die wanorde wat tydens 'n prysuitdeling ontstaan het toe skelms chaos veroorsaak het.

Hou die volgende in gedagte:

- Feite moet bondig en akkuraat wees.
- Strewe daarna om die belangrikste feite te gee sonder om die leser se aandag te verloor; som akkuraat op sonder om die waarheid te verdraai.
- Gebruik die titel wat gegee is. Subtitels kan ook gegee word.
- Vermeld die belangrikste feite alreeds in die eerste paragraaf: wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe en in watter mate.

[25]

2.5 DIALOOG

Die dialoog word met 'n vriend/vriendin gevoer en fokus op die waarskuwing dat vals berigte gevaarlike gevolge kan hê.

Hou die volgende in gedagte:

- Twee mense voer die gesprek.
- Spreekbeurte vind plaas in die orde waarin die gesprek gevoer word en vanuit die spreker se perspektief.
- Elke spreekbeurt word op 'n nuwe reël begin.
- Gebruik 'n dubbelpunt na die naam van elke spreker.
- Ekstra inligting word tussen hakies, **voordat** die spreker praat, aangedui.
- 'n Scenario (kan), voordat die dialoog begin, gegee word.

[25]**2.6 TYDSKRIFARTIKEL**

Die kandidaat skryf 'n artikel oor die voor- en nadele van Valentynsdag.

Hou die volgende in gedagte:

- Inligting oor Valentynsdag moet genoem word.
- Die styl moet maklik verstaanbaar en interessant wees.
- Die artikel kan in paragrawe of in kolomme aangebied word.
- Aanhalings kan gebruik word.
- Die tema of onderwerp moet interessant aangebied word.
- Die titel/opskrif is kort en treffend en moet by die onderwerp pas.
- 'n Subtitel kan ook gegee word.
- Die inleidingsparagraaf moet die inhoud ontsluit. Dit moet ook kort en kragtig wees en die leser dadelik in die prentjie bring.
- Die slotparagraaf bevat die gevolgtrekking waartoe gekom word.

[25]

GROOTTOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

LET WEL:

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A).
- Punte van 0–50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in 'n hoë- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUIT VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE]

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting -Idee is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke -Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons baie goed; getuig van vaardigheid -Idee heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid -Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend -Idee redelik samehangend en oortuigend -Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Wisselvallige samehang in respons -Idee onduidelik, nie oorspronklik nie -Min bewys van organisasie en samehang	-Respons heeltemal irrelevant -Idee deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie -Vaag en herhalend -Geen organisasie nie en is onsamehangend
	Lae vlak	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Respons uitmuntend, maar uitsonderlik treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek -Idee intelligent en volwasse -Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons goed; getuig van vaardigheid -Idee relevant, interessant -Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend, maar verval soms in onduidelikheid -Idee redelik samehangend en oortuigend -’n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons is grootliks irrelevant. -Idee begin los staan en kan verwarrend wees -Skaars ’n bewys van organisasie en samehang	-Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie -Heeltemal irrelevant en ontoepaslik -Deurmekaar en geen fokus nie

ASSESSERINGSRUIT VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE] (vervolg)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks; Woordkeuse; Taalgebruik en konvensies, puntuasie, grammatika, spelling 15 PUNTE	Hoë vlak	14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
		-Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend -Toon retories treffend en effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Knap gedaan	-Toon, styl, register en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik effektief en 'n deurlopende gepaste toon word gebruik -Grammatika en spelling grootliks foutvry -Baie goed gedaan	-Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks -Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra -Toon is gepas -Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	-Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks nie -Taalgebruik baie basies -Toon en woordkeuse skaars toepaslik -Baie beperkte woordeskat	-Taal onverstaanbaar -Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks -Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
	Lae vlak	13	10	7	4	
		-Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Baie goed tot knap gedaan	-Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief -Toon gepas en effektief -Enkele foute in grammatika en spelling -Goed gedaan	-Voldoende taalgebruik, maar teenstrydighede word opgemerk -Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	-Taalgebruik onvoldoende -Weinig indien enige sinsverskeidenheid -Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		5	4	3	2	0–1
		-Uitstekende ontwikkeling van onderwerp -Uitsonderlike detail -Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	-Logiese ontwikkeling van details -Samehangend -Sinne en paragrawe logies en toon variasie	-Relevante detail ontwikkel -Sinne en paragrawe goed gekonstrueer -Opstel maak nog effens sin	-Sommige punte geldig -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nog sin	-Noodsaaklike punte ontbreek -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nie sin nie

ASSESSERINGSRUIT VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE – HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees; Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	13–15 -Respons uitsonderlik, bo verwagting -Idee intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idee behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	10–12 -Respons baie goed en demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute	7–9 -Respons voldoende en toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	4–6 -Basiese respons toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus, maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	0–3 -Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Punktuasie en spelling 10 PUNTE	9–10 -Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer -Feitlik foutloos	7–8 -Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	5–6 -Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	3–4 -Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	0–2 -Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besaaï met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer